

SOCIALINĖS, EKONOMINĖS IR TEISINĖS PRIEMONĖS SIEKIANT ŠEIMŲ STABILUMO IR PLĖTROS (2014)

Tyrėjų grupė: Vytautas MIZARAS, Eglė KAVOLIŪNAITĖ-RAGAUSKIENĖ,
Kristina AMBRA ZEVIČIŪTĖ, Vytautas GAVELIS, Evaldas VIŠOCKA S

MOKSLO DARBŲ SAVADAS

Monografiją sudaro dvi pagrindinės dalys. Pirmojoje nagrinėjamas šeimos kaip teisinės kategorijos turinys pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, o antrojoje tiriama Lietuvos šeimos politikos priemonių sistema.

Pirmiausiai, remiantis LR Konstitucija bei Europos žmogaus teisių konvencija bei atitinkamai LR Konstitucinio Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, konstatuojama, kad šeimos samprata apima ne tik formalizuotus teisinius santykius, bet ir faktinius realius santykius. Dėl to pasisakoma, kad šeimos teisės politiką reikėtų konstruoti pagal Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus ir socialinę realybę. Turėtų būti vadovaujama tuo, kad reguliuojant teisinius šeimos santykius turėtų būti gerbiama šeimos autonomija ir užtikrinamas konstitucinis lygiateisiškumo principas bei šeimos narių konstitucinės teisės (tiek universaliosios, tiek specialiosios) nepriklausomai nuo pasirinktos šeimos gyvenimo formos.

Monografijos pirmojoje dalyje analizuojamos įstatymuose vartojamos šeimos ir šeimos narių sąvokos. Daroma išvada, kad vienos bendros šeimos narių (o kartu ir šeimos) sampratos pateikti remiantis teisės aktų analize neįmanoma. Tai kartu reiškia, kad sąvokų turinio skirtumai nebuvo sukurti tikslingai, todėl siekiant teisinio aiškumo ir asmenų nediskriminavimo siūlytina sukurti šeimos ir šeimos narių sąvokų vartosenos įstatymuose sistemą, galimai remiantis vienaarūšių teisinių santykių ir reguliavimo tikslo kriterijais.

Vertinant teisinių, ekonominių ir socialinių priemonių, kuriomis siekiama ar kurios prisideda (ar bent jau turėtų prisidėti) prie šeimų stabilumo ir plėtros, pastebėtini keli aspektai. Dauguma ekonominę vertę turinčių priemonių, skirtų šeimoms ir šeimos nariams, skiriamos pagalbos atvejais (netekties, nelaimingo atsitikimo, ligos, sunkios materialinės padėties ir pan.), tačiau jų sąsajos su šeimų stabilumu ir plėtra yra labai nutolusios. Šios priemonės daugiau laikytinos socialinės paramos priemonėmis, orientuotomis į pagalbą asmenims, netekusiems savo įprasto pajamų šaltinio arba neplanuotai prireikusiems materialinės pagalbos. Be to, kone visos valstybės naudojamos ekonominės ir socialinės priemonės šeimos srityje ne orientuotos į šeimų kūrimo ir stabilumo išsaugojimo perspektyvą, o yra retrospektyvios.